

INFORME DEL RECTOR

CLAUSTRE 28 DE MAIG DE 2014. CLAUSTRE CONSTITUENT

Benvolgudes i benvolguts claustrals,

Avui renovem i constituïm el nostre Claustre després de les eleccions del 30 d'abril passat, amb una participació lleugerament inferior a la de fa quatre anys, però superior a la d'anys anteriors. Avui també escollirem els representants claustrals al Consell de Govern i votarem una proposició sobre el projecte de reforma de la Llei de l'avortament.

A la UB sempre ens hem pronunciat com a grans defensors de les institucions de representació. Podem entendre l'escepticisme envers el funcionament de les nostres institucions, en general, però si volem que responguin a les nostres expectatives no hi ha més alternativa que implicar-s'hi de manera crítica i constructiva.

L'abstenció, moltes vegades, acaba fent el joc als qui volen destruir les institucions i tornar a models o passats indesitjables. Permeteu-me una reflexió sobre el procés electoral que acabem de viure a Europa. L'èxit aconseguit per ideologies regressives i xenòfobes ens exigeix —i molt especialment a aquells que militen en grups crítics i alternatius— ser vigilants, no negligents de les nostres obligacions cíviques. La defensa d'una universitat pública i de qualitat requereix moltes trinxeres, i una d'elles és la participació de tots els sectors de la comunitat universitària en el procés de debat i presa de decisions.

Que ningú s'equivoqui; vénen temps —per a alguns ja han arribat— en els quals, molt probablement, ens tocarà defensar drets en perill i conquestes socials qüestionades, com ara l'educació universitària pública i de qualitat, que ha de ser defensada enfront de l'ofensiva de corrents que la volen arraconar, tant des del punt de vista del suport financer com del seu model de governança.

Per tot això, abans que res, vull donar la benvinguda als assistents per haver estat escollits com a representants de la primera comunitat universitària del país. També els vull felicitar personalment; una felicitació a la qual afegeixo, com en les preses de possessió, l'agraïment i els ànims institucionals per assumir la responsabilitat de la representació universitària. Tasca de gestió que suposa un esforç extra a les nostres obligacions i deures universitaris contractuals o estudiantils.

Aquesta intervenció, que no pretén ser un informe d'activitats —que faré al Claustre de juliol—, la dividiré en dues parts: una primera al voltant del context actual, per fer després una valoració del Claustre i esmentar les activitats que espero i voldria debatre en el temps del meu actual mandat.

CONTEXT

Sobre la llarga conjuntura socioeconòmica actual se n'ha escrit i parlat força. Vivim en un context en què, a més de retallades, pèrdua de drets socials i laborals i dificultats socioeconòmiques, hem de convèncer els nostres governants que la inversió i el futur que representem com a primera universitat pública i de qualitat del país no es pot deixar malbaratar amb injustes restriccions i impediments legals. Un malbaratament al qual hem anat posant fre, prioritzant les persones (al capítol 1, amb ajuts als estudiants amb dificultats, amb ajuts al talent, etc.).

Per evitar que aquesta llarga conjuntura deixi efectes estructurals que malmetin el nostre camí de preparar el futur, d'un servei públic accessible i de qualitat de formació, d'R+D, d'innovació i transferència, demanat per la societat, hem d'apostar per un model propi i intern que reforci la nostra autonomia i sostenibilitat.

Tinc molt present la doble responsabilitat de què parlava en l'obertura del curs 2011-2012: la responsabilitat dels artesans respecte a la missió encomanada per la societat, la diligència en les nostres competències, i la responsabilitat en els efectes que, entre altres coses, comporta alertar dels resultats de les polítiques públiques d'austeritat. Una paraula, *austeritat*, que recentment el president de l'Uruguai, José Mujica, deia que havia desterrat del seu lèxic perquè havia estat prostituïda en alguns àmbits europeus. Cada vegada s'escolten més veus que posen en dubte la bondat d'aquestes polítiques, fins i tot de persones que les han promogut i imposat.

Ara ja no és moment d'alerta i denúncia, sinó d'acció per tal d'aturar aquests efectes abans que siguin estructurals. Per sobre de tot, els de la taxa de reposició del 10 % nascuda del Reial decret 14/2012, que és un atac frontal i de llarg termini a l'autonomia universitària.

Vam assumir la solidaritat que demanava la fragilitat de l'economia des de la confiança i lleialtat institucional a les polítiques públiques sorgides del procés democràtic. Però una vegada que aquesta austeritat ja ha estat presa i els governs anuncien «brots verds», tots els rectors i rectores de les universitats

públiques i privades espanyoles hem reclamat i reclamem la fi d'aquestes restriccions i ajustaments, incloent-hi l'augment temporal dels preus públics. Tot i que l'any vinent el conseller d'Economia i Coneixement anuncia dificultats per quadrar el dèficit públic, ens hem d'ajudar mútuament perquè Catalunya rebi el finançament i l'autonomia que mereix i requereix, i la Universitat de Barcelona, també.

Certament, la universitat no té cap responsabilitat en la gènesi de la crisi actual, ni en serà beneficiària, però vam assumir la lleialtat demanada amb les grans decisions estratègiques adoptades des dels poders públics. El que reclamem és que els poders públics siguin també sensibles a la nostra situació i escoltin els posicionaments que emanen des de la comunitat universitària.

I per no haver de dependre d'aquesta conjuntura de disposicions poc debatudes hem encetat un ampli debat sobre la reforma de la nostra Universitat, que abasta tant el nostre Estatut com les estructures acadèmiques i organitzatives.

Hem d'aconseguir atreure la confiança de l'entorn, participar amb possibilitat d'èxit en la captació dels recursos internacionals i aconseguir el màxim rendiment acadèmic i científic de la nostra capacitat, sense que el finançament públic local sigui l'única barrera de decisió.

Estem immersos, doncs, en una reforma que ens definirà com a universitat pública i de qualitat durant els propers anys, si junts encertem el camí per vorejar, d'una banda, les possibles intencions ideològiques que poden estar allargant la recuperació, i de l'altra, el risc d'instal·lar-nos en l'immobilisme.

La severitat de la crisi ens demana més i més. Hem estat i som capaços de respondre a aquesta demanda perquè tenim el més important: una confiança plena en el potencial de la Universitat de Barcelona, i un innegable esperit de servei a una societat que ara mateix viu ferida per tot tipus d'angoixes.

Alhora, però, no podem ser còmplices d'una política pública que mira de costat el talent que emigra, el talent que no pot consolidar-se, el talent que no pot iniciar-se. I per això ens cal, a més de la denúncia, a més d'haver plantat cara junt amb els rectors de les universitats catalanes i de la CRUE reclamant la fi de les mesures excepcionals, modernitzar les nostres estructures i assolir una major implicació i coordinació interna, un millor funcionament.

EL CLAUSTRE

El Claustre és el màxim òrgan de representació de la comunitat universitària. Des de la voluntat de portar-hi a debat els temes estratègics que reclama la nostra institució, em permeto fer una crida a la vostra participació.

Debats com els que hem tingut sobre l'espai europeu d'educació superior el 2009, la responsabilitat social el 2010, la governança el 2011, el Pla de sostenibilitat el 2012, o tot el debat preparatori de la reforma estatutària el 2013, han estat referents per al disseny del model i funcionament universitari que entre tots volem, i sobretot, del futur cap al qual anirem.

No podem renunciar a la crítica i l'esperit reivindicatiu, sempre respectant els fòrums i les formes establertes estatutàriament, i per això ens hem d'esforçar perquè el Claustre que avui es constitueix sigui participatiu i amb un quòrum representatiu. Des de l'autonomia universitària, a la qual no renunciarem, hem de saber dibuixar uns objectius comuns molt sòlids que se sobreposin a aquesta amalgama de pensaments diversos i que ens permetin seguir sent uns interlocutors fonamentals en la nostra societat, amb el llenguatge de la feina ben feta que ens ha situat com a primera universitat del país.

Per això, insisteixo i us demano suport per mantenir actiu i participatiu un Claustre en un any estratègic per modernitzar i millorar la nostra Universitat mitjançant el debat intern per adoptar un model propi de reforma de la nostra Universitat.

Aquest debat intern sobre el model propi, que està obert des del 2011, se centra actualment en tres reformes. Unes reformes per les quals he de demanar excuses perquè el procediment seguit ha generat incerteses i neguits infundats.

1. La **reforma estatutària**, sobre la qual tornarem a enviar l'informe consensuat per la comissió tecniclaustral per iniciar el debat a partir del proper Claustre ordinari, per tal que cap a finals d'any estiguem en disposició de debatre esmenes i tenir la proposta final.

El procés de reforma de l'Estatut es va iniciar a partir d'una comissió tècnica el gener del 2013, l'informe de la qual es va traslladar a una comissió claustral, plural i representativa, de més de 60 membres. Aquesta segona comissió va

acabar elaborant un projecte consensuat de reforma estatutària. El procés participatiu i transparent va culminar amb la introducció d'esmenes dels membres del Claustre, amb una fase prèvia de suggeriments i observacions al projecte. Tots els claustrals —per col·lectius, centres o associacions— van ser convocats per explicar el projecte elaborat i obrir un debat estratègic per a la nostra institució, que finalment va ser coartat.

Però no renunciem al debat, i tal com ja es va informar a la comunitat universitària, la reforma es manté i reprendrem el procés enviant properament el text elaborat perquè tots els claustrals, principalment els nous, puguin fer les seves observacions. I tot això, amb l'horitzó que amb el nou curs, comenci el procés de presentació d'esmenes per poder portar a debat i aprovació el text definitiu al Claustre extraordinari corresponent.

2. La **reforma d'estructures**, el debat de la qual s'ha iniciat fa uns quants mesos. Entre juny i juliol, esperem poder consensuar les regles de joc o línies d'actuació que han de guiar aquesta reforma per tal que es pugui desenvolupar, aprovar i aplicar durant els propers dos anys.

De la mateixa manera que es revisa i s'adapta l'activitat universitària als nous reptes, és oportú, de conformitat amb diferents avaluacions internes i externes que ens han fet des del 2007 —i tenint també present les novetats legislatives i l'evolució de la nostra activitat—, plantejar-se la revisió i adaptació de les estructures que suporten aquesta activitat, a fi i efecte de determinar si presenten la dimensió (massa crítica), composició, capacitat i funcionament més ben adaptats i competitius —entès com a capacitat d'èxit de la nostra qualitat— que requereix l'entorn universitari actual en la resposta a les nostres demandes i necessitats.

Una reforma que continua la lògica de modernització que ha seguit la UB des de fa dècades. Així, als anys vuitanta, es va decidir crear les divisions, que el 2003 es van substituir per estructures de facultats i òrgans centrals; fa sis cursos es va fusionar la Facultat d'Economia i Empresa, i d'aquí a poc s'aprovarà la creació de la nova Facultat d'Educació.

Per aquest motiu, i en compliment d'una proposta del programa rectoral votat majoritàriament el 2012, hem engegat el procediment de reflexió i debat sobre la nostra organització acadèmica i administrativa. Des de fa dos mesos, estem informant els degans i representants sindicals (PAS i PDI) sobre la resposta de les nostres necessitats, després de prop de dos anys de treball intern. Reunions que continuaran —com estem fent en les juntes de centre—, i que també tindran presents els nous representants estudiantils (Consell de l'Alumnat), una vegada no tinguin la pressió dels exàmens.

En aquest procediment de reforma, el Claustre serà informat i escoltat, tal com recull el nostre Estatut, principalment als articles 21 i 36. Procediment que, segons la LOMLOU, comença pel rector, consensuat el model en Consell de Govern, i es posa en marxa mitjançant un procediment individualitzat de reforma (per centres i/o departaments), que ha d'incloure una memòria —tant acadèmica com econòmica—, la qual serà sotmesa a consulta de les juntes de facultat i els consells de departament, després elevada a informe de Consell Social, i finalment, a Consell de Govern, una vegada escoltat el Claustre. Igualment, el Consell de Govern té representativitat claustral per garantir que aquest Claustre estigui puntualment informat.

3. La **reforma de funcionament**, amb uns processos i una organització administrativa adaptada a les noves estructures i activitats més productives socialment i científicament que han de guiar el nostre camí i creixement.

Aquesta reforma cerca, no només salvaguardar la nostra qualitat, sinó també promoure el creixement de l'activitat i el talent de la Universitat per participar amb possibilitats d'èxit en els programes d'excel·lència i competitivitat internacionals. I tot en un context nacional, estatal i internacional que també planteja canvis estructurals, tenint present el proper mes de novembre, l'Horitzó 2020 o l'Espai Europeu de Recerca. Les universitats es mouen, i no es pot obrir una bretxa que ens separi de les universitats generalistes i intenses en recerca.

Unes reformes i un context que ens recorden els drets i les obligacions, els valors, de l'article 4 del nostre Estatut. Deia Charles Maurice de Talleyrand-Périgord (1754-1838): «Hi ha una cosa més terrible que la calúmnia: la veritat».

Un context que també és global. Les noves tecnologies, la nostra projecció, les formes de comunicació (xarxes socials) ens col·loquen amb una capacitat internacional competitiva i amb possibilitats de creixement des d'unitats amb dimensió suficient o adient. Una internacionalització que no només és cap enfora, sinó també cap endins, amb la formació i disposició interna per créixer qualitativament en nombre de relacions i estudiants internacionals.

Acabo el meu informe des de la crida que feia a la participació i la confiança en un Claustre actiu i participatiu. En definitiva, el Claustre com a fòrum de debat i diàleg sobre la construcció de la universitat pública, de qualitat i de futur que volem. Un Claustre, per damunt de tot, com a canal de transmissió de veus i sensibilitats. El seu paper central en la vida universitària justifica un model basat en els valors científics i humanístics que sempre hem propugnat. És també, el Claustre, un gran espai de ciutadania. Ens reunim, com dèiem a

l'inici, en moments de trasbals, quan el mateix projecte europeu, en el qual es troba inserida la Universitat en majúscules, és sotmès a una dura prova.

Molt a prop de casa nostra, les forces de la intolerància han obtingut èxits inesperats a les urnes. Que l'allau informatiu que caracteritza la vida quotidiana no ens impedeixi veure el que és essencial en cada moment, enmig dels perills. Amb poques hores de diferència, candidats neonazis eren elegits per ocupar escons a la Cambra d'Estrasburg i el papa Francesc visitava el Museu de l'Holocaust i exclamava: «On ets, Home?». Sense consciència del que podem fer, la democràcia no és res.

Moltes gràcies,